

กรอบนโยบายการย้ายถิ่นฐานใหม่ (Resettlement Policy Framework)

ส่วนที่ 1: คำนำ

1.1 โครงการ

1. โครงการนี้เกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์เชิงอุตสาหกรรมในรูปแบบที่ก่อให้เกิดภาวะแวดล้อมที่ไม่สมดุล ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากที่ก่อให้เกิดผลภาวะจากพื้นดินในทะเลจีนใต้ และในอ่าวไทย เป้าหมายของโครงการนี้คือ การลดผลกระทบทางลบมีการผลิตปศุสัตว์ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยเลือกพื้นที่สาธิตในประเทศจีน เวียดนาม และไทย โครงการที่เสนอนี้รวมทั้งโครงการอื่นที่จะเกิดขึ้นในทำนองเดียวกัน มีเป้าหมายที่จะลดมลภาวะที่เกิดจากพื้นดินคือจากการผลิตปศุสัตว์ ซึ่งก่อให้เกิดมลภาวะในเส้นทางน้ำระหว่างประเทศ
2. โครงการวิจัยที่เสนอนี้มี 4 องค์ประกอบคือ
 1. กรอบโครงสร้างเงินนโยบาย
 2. การบริหารจัดการของเสียจากปศุสัตว์
 3. การพัฒนาเครื่องมือที่จะช่วยประกอบการตัดสินใจ และการประสานงานระดับภูมิภาค
 4. การจัดการโครงการและการติดตามผลงานโครงการ

องค์ประกอบแรก คาดว่าจะนำไปสู่การพัฒนาและการดำเนินการตามนโยบายในเรื่องการผลิตปศุสัตว์และการจัดการของเสียด้วยการใช้กฎหมายข้อบังคับที่เข้มงวดขึ้นและมีการบังคับใช้กฎหมายมากขึ้น ด้วยการมีสถาบันต่างๆ ที่มีประสิทธิผลมากขึ้น และด้วยการมีระบบแรงจูงใจที่มีประสิทธิผล

ส่วนผลจากองค์ประกอบที่ 2 จะเป็นการสาธิตเทคโนโลยีการจัดการของเสียจากปศุสัตว์ที่มีการพัฒนาขึ้น เพื่อใช้ในฟาร์มปศุสัตว์ขนาดต่างๆ กัน รวมทั้งการเพิ่มคุณภาพของพื้นที่เพื่อการเกษตรที่อยู่รอบๆ ฟาร์ม องค์ประกอบที่สามจะเป็นการพัฒนาเครื่องมือต่างๆ เพื่อช่วยประกอบการตัดสินใจให้แก่ผู้สร้างนโยบายและเป็นการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และบทเรียนระหว่างประเทศทั้งสามที่อยู่ในโครงการที่มีประสิทธิภาพ และการติดตามงานโครงการอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง/สถาบัน และทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการมีโครงการนี้เข้ามา

3. ในประเทศไทย, พื้นที่สาธิตอยู่ในสองอำเภอและจังหวัดคือ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดชลบุรี
4. ทีมของธนาคารโลกมาประเทศไทยที่เรียกว่า pre-feasibility team ระหว่างวันที่ 26 กันยายน - 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 หลังจากการออกภาคสนามที่จังหวัดราชบุรีในวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2547 มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับราคาที่ดินตามราคาตลาด ณ. เวลานั้นว่า ราคาที่ดินที่พัฒนาแล้ว 1 ไร่ ประมาณ 100,000 บาท (2,500 เหรียญสหรัฐ) และประมาณ 70,000 – 80,000 บาท (\$ 1,750 – 2,000) สำหรับที่ดินที่ไม่ได้พัฒนา มีการเก็บข้อมูลเรื่องราคาที่ดินอีกหลังจากการออกภาคสนามที่จังหวัดชลบุรีในวันที่ 30 กันยายน 2547 โดยทั่วไป ราคาในตลาดที่ดินสำหรับที่ดินที่พัฒนาแล้ว 1 ไร่ จะประมาณ 500,000 บาท (\$ 12,500) และประมาณ 150,000 บาท (\$ 3,750) สำหรับที่ดินที่ยังไม่ได้พัฒนา¹ หากจำเป็นต้องมีการเวนคืนที่ดิน ขนาดของที่ดินที่จะเวนคืนคงจะไม่ใหญ่ ที่ปรึกษาชาวไทยด้านการประเมินทางสังคม คาดว่าน่าจะมีขนาดไม่เกิน 50 ตารางวาเป็นอย่างสูง
5. จากข้อค้นพบของที่ปรึกษาทางด้านการประเมินทางสังคม และที่ปรึกษาด้านเทคนิคในการทำฟาร์มสาธิตการกำจัดของเสียจากฟาร์มสุกร NSC ลงความเห็นว่าการสร้างระบบการกำจัดของเสียจากฟาร์มสุกรในพื้นที่ที่เลือกเป็นที่สาธิต จะไม่จำเป็นต้องมีการเวนคืนที่ดินและการตั้งถิ่นฐานใหม่ อย่างไรก็ดี ในอนาคตอาจจำเป็นต้องมีการเวนคืนที่ดินบ้างและอาจต้องมีการย้ายถิ่นฐานใหม่ตามไปด้วยในพื้นที่อื่นๆ ที่อาจจะถูกเลือกเป็นที่สาธิต ดังนั้นทางธนาคารโลกจึงให้กรอบโครงสร้างไว้เพื่อให้มีการดำเนินการที่เหมาะสมหากมีการเวนคืนที่ดินและการย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่ใหม่ เรียกว่า แผนการย้ายถิ่นฐานใหม่ (Resettlement Plan, RP) หรือแผนการย้ายถิ่นฐานแบบย่อ (Abbreviated Resettlement Plan, ARP) ซึ่งเตรียมโดยยึดกรอบนโยบายการย้ายถิ่นฐานใหม่ (Resettlement Policy Framework) นี้เป็นหลัก

¹ จากการสนทนากับ นายสะอาด แซ่เป็ง เจ้าของสะอาดฟาร์ม

1.2 กรอบนโยบาย

6. กรอบนโยบายการย้ายถิ่นฐานใหม่นี้เขียนโดยยึดนโยบายดำเนินการ (Operational Policy OP) ของธนาคารโลกหมายเลข 4.12 วัตถุประสงค์หลักของกรอบนโยบายฯ คือ ด้วยการให้แน่ใจว่า 1. ควรหลีกเลี่ยงการย้ายถิ่นฐานใหม่โดยไม่สมัครใจหากเป็นไปได้และควรมหาทางเลือกอื่นๆไว้ให้ และ 2. ในกรณีที่การย้ายถิ่นฐานใหม่เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ควรมีการปรึกษาผู้ที่สูญเสียที่ดินเพราะโครงการ (Displaced person, DPs) อย่างเป็นทางการเป็นราย DP's ควรได้รับความช่วยเหลือที่จะพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของคน หรืออย่างน้อยก็ทำให้มีระดับความเป็นอยู่ดังเช่นก่อนจะมีโครงการพัฒนา กระบวนการการปรึกษาหารือกับ DPs ควรจะเป็นแบบโต้ตอบกันไม่ใช่ฝ่ายหนึ่งเจรจาอยู่ฝ่ายเดียวและควรให้ทุกกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม ยิ่งกว่านั้น โครงการควรหลีกเลี่ยงทุกวิถีทางที่จะทำให้ผู้คนรู้สึกว่าคุณถูกบังคับ แต่ควรให้เกิดความรู้สึกว่าพวกเขาย้ายถิ่นฐานใหม่แล้ว ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่างๆ ต่อตนเอง, ครอบครัว และสาธารณชน
7. กรอบนโยบายฯ กล่าวถึงหลักการและวัตถุประสงค์ต่างๆ มาตรฐานว่าผู้ใดมีสิทธิในฐานะ DP's สิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ DP's จะได้รับ กรอบแห่งกฎหมายและสถาบัน/องค์กร การชดเชยและการฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ รูปแบบที่เรียกได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน และขั้นตอนต่างๆ ในกรณีที่ DP's เกิดความไม่พอใจ ซึ่งจะนำไปสู่เรื่องการชดเชย การย้ายถิ่นฐานใหม่และการฟื้นฟู DP's

1.3 ผู้ที่สูญเสียที่ดินเพราะโครงการ (DPs) และกลุ่มผู้ได้และเสียผลประโยชน์ (stakeholders) อื่น

8. ตามคำนิยามใน OP/BP 4.12 ของธนาคารโลก DP's หมายถึงกลุ่มบุคคลสามกลุ่มคือ (1) ผู้ที่มีสิทธิในที่ดินถูกต้องตามกฎหมาย (รวมทั้งสิทธิตามประเพณีและวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับตามกฎหมายของประเทศนั้นๆ) (2) ผู้ที่ไม่มีสิทธิในที่ดินตามกฎหมายในขณะที่โครงการฯทำการสำรวจแต่มีการจับจองที่ดินหรือทรัพย์สินนั้นแล้ว-แต่การจับจองนั้นต้องได้รับการยอมรับจากกฎหมายของประเทศ หรือจะได้รับการยอมรับโดยผ่านกระบวนการที่

ระบุไว้ในแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่ และ (3) ผู้ที่ไม่มีที่ดินตามกฎหมายหรือไม่มีการจับจอง แต่อาศัยอยู่บนที่ดินนั้น² ที่ดินอาจเป็นที่พักอาศัย ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ดินเพื่อการทำ ธุรกิจการค้าและ/หรือที่ดินประเภทอื่นเช่น ที่ดินวัด และที่ดินโรงเรียน

9. DPs เป็นผู้ได้/เสียผลประโยชน์ที่สำคัญที่สุดเพราะได้รับผลกระทบจากโครงการโดยตรง แต่กลุ่มผู้ได้/เสียผลประโยชน์กลุ่มอื่นก็มีคือ ประชากรกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ที่ DPs จะมีการ ย้ายถิ่นฐานเข้าไปอยู่และองค์กรที่รับผิดชอบในการดำเนินการตามโครงการ กลุ่ม ผลประโยชน์ทุกกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่ม DPs และตัวแทน ควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของ โครงการทั้งวงจร
10. ในการเก็บข้อมูลพื้นฐานเพื่อทำแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่ (Resettlement Plans), ควรมีการ ระบุ DPs และคนที่กล่าวถึง ได้แก่
 - (ก) บุคคลที่มีบ้านที่ได้รับผลกระทบ (ชั่วคราว หรือถาวร) จากโครงการโยที่ตัวบ้านได้รับ ผลกระทบทั้งบ้านหรือบางส่วน
 - (ข) บุคคลที่ที่ดินรวมทั้งสิ่งปลูกสร้างและ/หรือที่ดินเพื่อการเกษตรได้รับผลกระทบเป็น บางส่วนหรือทั้งหมด (อย่างชั่วคราว หรืออย่างถาวร) จากโครงการ
 - (ค) บุคคลที่ธุรกิจการค้าได้รับผลกระทบเป็นบางส่วนหรือทั้งหมด (อย่างชั่วคราว หรือ อย่างถาวร) จากโครงการ
 - (ง) บุคคลที่พืชผล (พืชรายปี และพืชล้มลุก) และต้นไม้ถูกผลกระทบเป็นบางส่วนหรือ ทั้งหมด (อย่างชั่วคราว หรืออย่างถาวร) จากโครงการ

1.4 หลักการและวัตถุประสงค์

11. กรอบนโยบายฯ นี้ตั้งอยู่บนหลักการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการย้ายถิ่นฐานใหม่อย่างไม่สมัครใจ ที่ธนาคารโลกได้ระบุไว้ใน OP 4.12 อันได้แก่
 1. ให้มีการเวนคืนที่ดินและทรัพย์สินอื่นๆ และการย้ายถิ่นฐานใหม่น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้
 2. DPs ทั้งหมดที่อาศัยอยู่, ทำงาน, ทำการค้า หรือทำการเพาะปลูกอยู่ในพื้นที่โครงการ สาธิตต่างๆ ที่จัดวางแผนไว้เพื่อสร้างระบบรวมเพื่อกำจัดของเสียจากฟาร์มสุกร, เพื่อ เป็นที่สำหรับสร้างโครงสร้างพื้นฐานในการระบายของเสีย (ท่อกลม ทางระบาย, ฯลฯ) และทางที่รถเข้าถึง ฯลฯ ณ วันที่มีการทำการสำรวจพื้นฐาน มีสิทธิที่ได้รับ ผลประโยชน์จากมาตรการฟื้นฟูอย่างพอเพียงที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต, ความสามารถ

² แมทริกซ์เปรียบเทียบใน OP/BP 4.12 ของธนาคารโลก, หน้า 6–7, กันยายน 28, ค.ศ. 2001

ใน Conversion of the Resettlement Policy of the World Bank (การเปรียบเทียบ OD 4.30 และร่าง OP/BP 4.12)

ในการหารายได้ และระดับการผลิต หรืออย่างน้อยก็ทำให้มาตรฐานการดำรงชีวิตเท่ากับระดับเดิมก่อนมีโครงการ DPs ที่ไม่มีสิทธิครอบครองที่ดินตามกฎหมายและทรัพย์สินอื่นที่เสียหายไปจะยังคงได้รับสิทธิต่างๆ ตามมาตรการฟื้นฟูต่างๆ

3. มาตรการต่างๆ เพื่อการฟื้นฟูที่โครงการจัดไว้ได้แก่ (1) ค่าชดเชยตามมูลค่าโดยไม่หักค่าเสื่อมราคา หรือวัสดุต่างๆ ที่สามารถกอบกู้ไว้ได้จากบ้านหรือสิ่งก่อสร้างอื่นๆ (2) ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแตกต่างกับที่ดินเกษตรกรรมที่ก่อให้เกิดผลผลิตเท่ากับที่ดินเดิมตามที่ DPs ยอมรับได้ (3) การทดแทนที่ดินและที่ดินรวมทั้งสิ่งปลูกสร้างในขนาดพื้นที่เท่ากันตามที่ DPs ยอมรับได้ (4) ค่าเคลื่อนย้ายและค่ากินอยู่ (เบี้ยเลี้ยง)
4. การทดแทนที่ดิน premise และที่ดินเกษตรกรรมจะพยายามให้เกิดน้อยที่สุด และจะจัดให้มีวิธีการต่างๆ เพื่อฟื้นฟู DPs ก่อนเวลาที่คาดว่าจะเริ่มงานโยธาในพื้นที่สาธิตของโครงการ
5. แผนต่างๆ เพื่อเวนคืนที่ดินและทรัพย์สินต่างๆ รวมทั้งการจัดหามาตรการต่างๆ เพื่อฟื้นฟู จะทำโดยมีการปรึกษาหารือกับ DPs เพื่อให้เกิดความวุ่นวายน้อยที่สุด การให้สิทธิต่างๆ แก่ DPs จะทำก่อนเวลาที่คาดว่าจะเริ่มงานโยธาในพื้นที่สาธิตของโครงการ
6. จะดำรงไว้หรือพัฒนาระดับการให้บริการต่างๆ แก่ชุมชนและทรัพยากรต่างๆ
7. จะจัดให้มีทรัพยากรต่างๆ ทั้งด้านการเงินและด้านกายภาพเพื่อการย้ายถิ่นฐานใหม่และการฟื้นฟู
8. การเตรียมต่างๆ ด้านสถาบัน/องค์กร จะทำให้แน่ใจว่า การออกแบบ การวางแผน การปรึกษาหารือ และการดำเนินการจัดทำบัญชีรายชื่อ DPs และทรัพย์สิน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตามเวลาที่เหมาะสม
9. การควบคุมดูแล การติดตามงานและประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับ DPs จะทำอย่างมีประสิทธิภาพและตามเวลาที่เหมาะสม

1.5 แผนการย้ายถิ่นฐานใหม่ (Resettlement Plans, RP)

12. ตามภาคผนวก ก ของ OP 4.12 ธันวาคม ค.ศ. 2001 เรื่อง Involuntary Resettlement Instruments มีการสรุปเนื้อหาของกรย้ายถิ่นฐานใหม่ทั้งแบบปกติและแบบข้อยกเว้นตามที่กล่าวไว้ในส่วนต่อไปนี้
13. สำหรับประเทศไทย คณะกรรมการระดับชาติเพื่อกำกับดูแลโครงการ (NSC) และหน่วยบริหารงานโครงการซึ่งคือ ส่วนงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมด้านปศุสัตว์ (กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) ควรขอคำปรึกษาจากกรมชลประทานและกรมที่ดินซึ่งสังกัดกระทรวง

เกษตรฯ เช่นเดียวกันเมื่อเตรียมแผนการย้ายถิ่นฐานทั้งหลาย เนื่องจากเป็นกรมที่มี
ประสบการณ์สูงด้านการเวนคืนที่ดิน

แผนการย้ายถิ่นฐาน

14. ในกรณีที่มีบุคคลในพื้นที่มากกว่า 200 คน ในแต่ละจังหวัดทั้งสองจังหวัดที่ถูกเลือกเป็น
พื้นที่สาธิตได้รับผลกระทบจากโครงการ จะต้องมีการเตรียมแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่ใน
พื้นที่สาธิตแต่ละแห่งโดยหน่วยบริหารงานโครงการ โดยร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ทั้ง
ในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นรวมทั้งกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานตาม
โครงการ หน่วยงานบริหารโครงการจะส่งแผนฯ ไปยังธนาคารโลกเพื่อขอรับการเห็นชอบ
แผนฯ จะประกอบด้วย
 1. คำอธิบายเกี่ยวกับโครงการ
 2. ผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดได้จากโครงการ
 3. วัตถุประสงค์ต่างๆ ของแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่
 4. การศึกษาต่างๆ ด้านเศรษฐกิจและสังคม
 5. กรอบด้านกฎหมาย
 6. กรอบด้านสถาบัน/องค์กร
 7. การมีสิทธิของ DPs
 8. การตีราคา และการชดเชยการสูญเสียต่างๆ
 9. ที่พักอาศัย, โครงสร้างพื้นฐาน, และการบริการต่างๆ ทางสังคม
 10. การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือ
 11. การผสมผสาน (integration) กับประชากรในพื้นที่ที่ย้ายถิ่นไปอยู่
 12. ขั้นตอนต่างๆ ในการระงับความไม่พอใจ การร้องทุกข์
 13. หมายกำหนดการขององค์กร
 14. ค่าใช้จ่ายและงบประมาณ
 15. การติดตามงานและประเมินผล
15. แผนการย้ายถิ่นฐานใหม่แต่ละแผนจะทำเสร็จไม่เกิน 6 เดือนก่อนเวลาที่คาดว่าจะเริ่มการ
ทำงานต่างๆ แผนฯแต่ละแผนจะถูกส่งไปให้ธนาคารโลกเพื่อพิจารณาไม่ช้ากว่า 3 เดือน
ก่อนการเริ่มงานต่างๆ จริงภายใต้โครงการ หลังจากที่ยื่นธนาคารโลก, NSC และเจ้าหน้าที่
ระดับท้องถิ่นเห็นชอบแผนฯแล้ว จึงจะสามารถเริ่มกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการจ่ายค่าชดเชย

การย้ายถิ่นฐานใหม่ และการฟื้นฟูได้ กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ควรจะเสร็จสมบูรณ์แล้วก่อน จะทำสัญญาให้มีการทำงานโยธาในพื้นที่สาธิตแต่ละแห่ง

16. ในกรณีที่จำนวนทั้งหมดของ DPs น้อยกว่า 200 คน ในพื้นที่สาธิตแต่ละพื้นที่ หน่วยบริหารโครงการจะเตรียมแผนย้ายถิ่นฐานใหม่แบบย่อ (ARP) โดยร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องรวมทั้งกับหน่วยงานที่จะดำเนินโครงการหน่วยบริหารโครงการจะส่งแผนฯ ฉบับย่อไปให้ธนาคารโลกเพื่อความเห็นชอบ

17. แผนการย้ายถิ่นใหม่แต่ละแผนจะประกอบด้วย

1. การทำสัมมนานบุคคลที่สูญเสียที่ดินเพราะโครงการและการตีราคาทรัพย์สินต่างๆ
2. การบรรยายถึงการชดเชย และความช่วยเหลืออื่นๆ ในการย้ายถิ่นใหม่ที่จัดไว้
3. การประชุมปรึกษาหารือกับ DPs เกี่ยวกับทางเลือกอื่นๆ ที่ DPs รับผิดชอบ
4. ความรับผิดชอบเชิงองค์กร/สถาบันเรื่องการดำเนินงานตามแผนฯ และขั้นตอนต่างๆ เพื่อแก้ไขหากมีความไม่พอใจ/ร้องทุกข์
5. การเตรียมการต่างๆ เพื่อการติดตามงานและการดำเนินงานตามแผนฯ และ
6. กำหนดเวลาการทำงานและงบประมาณ

18. แผนฯ ฉบับย่อจะทำให้เสร็จไม่น้อยกว่า 4 เดือนก่อนวันที่คาดว่าจะเริ่มงานต่างๆ ในโครงการ หลังจากให้ธนาคารโลกและ NSC รวมทั้งเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดเห็นชอบกับแผนฯ ฉบับย่อแล้ว จึงจะสามารถเริ่มกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการชดเชย การตั้งถิ่นฐานใหม่ และการฟื้นฟู กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้จะเสร็จก่อนที่จะเซ็นสัญญาให้มีการทำงานโยธาต่างๆ ในพื้นที่สาธิตแต่ละแห่ง

ส่วนที่ 2 : กรอบด้านกฎหมายและด้านองค์กร

2.1 กรอบด้านองค์กร/สถาบัน

19. ความรับผิดชอบในการเตรียมงานและการดำเนินงานในกรอบนโยบายและที่เกี่ยวกับ DPs คือ
- (ก) หน่วยบริหารโครงการภายใต้ NSC รับผิดชอบโดยรวมที่จะให้มีการทำตามกรอบนโยบายและที่จะวางแผน และทำตามแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่ ทั้งนี้โดยรับผิดชอบ

ร่วมกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยราชการระดับจังหวัด หน่วยบริหารโครงการรับผิดชอบในการเตรียมแผนต่างๆ ในการย้ายถิ่นฐานใหม่ (RPs) และการดำเนินงานตามแผนนั้นๆ หน่วยบริหารโครงการภายใต้ NSC จะต้อง (1) จ้างที่ปรึกษา (consultants) ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเพื่อเขียนแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่ (RPs) และ (2) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้รับผิดชอบดูแลเรื่อง social safeguards และสังกัดอยู่ในหน่วยบริหารโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของธนาคารโลกและเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนเป็นไปอย่างเรียบร้อย

(ข) งบประมาณต่างๆ สำหรับดำเนินงานตามแผน RPs จะมาจากงบประมาณที่จะเป็นส่วนหนึ่งของงบประมาณจังหวัด อำเภอ และตำบล³ โดยควรปรึกษารื้อกับ DPs

2.2 กรอบด้านกฎหมาย (Legal Framework)

20. กรอบด้านกฎหมายที่บังคับใช้ในการดำเนินงานตามแผนการย้ายถิ่นใหม่ (RPs) คือ OP 4.12 ของธนาคารโลกว่าด้วยการตั้งถิ่นฐานใหม่อย่างไม่สมัครใจและกรอบด้านกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลไทย
21. ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 บทที่ 1 กล่าวถึงสิทธิของรัฐในการเวนคืนที่ดิน ซึ่งตั้งกฎทั่วไปต่างๆ เกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ คือกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการเวนคืน พระราชกฤษฎีกาที่กำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน การประกาศต่อสาธารณะ การสำรวจเพื่อหาข้อมูล การประเมินราคาเบื้องต้นอสังหาริมทรัพย์ และค่าชดเชยรวมถึงการเวนคืนที่ดินอันเป็นกรณีสงฆ์หรือที่ดินของศาสนาอื่นๆ
22. พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนที่ดิน (พ.ศ. 2530) นิยาม “ข้าราชการ” ว่าเป็น “กระทรวง กรม องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น, รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรอื่นๆ ที่รัฐให้อำนาจในการเวนคืน” ส่วน “สภาท้องถิ่น” หมายถึง สภาจังหวัด สภาเทศบาล สภาตำบล
23. โครงการกำจัดของเสียจากฟาร์มสุกรในประเทศไทย จะอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (MOAC) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมปศุสัตว์ (DOLD) ตามพระราชบัญญัติเวนคืนที่ดิน พ.ศ. 2530 MOAC จะให้อำนาจกรมปศุสัตว์ซึ่งจะให้อำนาจต่อไปยังสำนักงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมด้านปศุสัตว์ (LES, LEDS), โดยที่ LES ผู้แทนจากกรมที่ดิน,

³ งบต. ตั้งงบประมาณเพื่อรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงบฯ ระดับอำเภอ ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของงบประมาณระดับจังหวัดที่จะขอจากกรมการปกครอง (DOLA) ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

ผู้แทนจำนวนหนึ่งจากสภาท้องถิ่นและหน่วยงาน/องค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จะตั้งราคาเบื้องต้นของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องถูกเวนคืนและจำนวนเงินที่จะจ่ายชดเชย ตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 18 กระทรวงเกษตรฯ จะตั้งงบประมาณเพื่อขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรีตามจำนวนเงินรวมที่ประเมินจำต้องจ่ายชดเชยเป็นค่าอสังหาริมทรัพย์ เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว งบประมาณจะถูกส่งไปยัง LES ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นสำนักงานบริหารจัดการโครงการ (PMO) โดยมีเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดของกรมปศุสัตว์ทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติงานตามโครงการ

24. ตามมาตรา 5 การเวนคืนที่ดินสามารถทำได้ในหลายกรณี เช่น เพื่อการพัฒนาเกษตรกรรม และการพัฒนาอุตสาหกรรม แต่ก่อนการทำการเวนคืนจริง คณะรัฐมนตรีจะต้องอนุมัติให้ปรับมาตรานี้เป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา จากนั้นมาตรา 6 ของพระราชกฤษฎีกาจะสามารถระบุเขตที่ดินที่จะเวนคืน มาตรา 6 จะต้องระบุ (1) วัตถุประสงค์ที่จะเวนคืนที่ดิน (2) ส่วนราชการที่รับผิดชอบในการเวนคืน และ (3) เขตที่ดินที่ต้องถูกเวนคืนตามความจำเป็น
25. ตามมาตรา 18 บุคคลที่มีสิทธิได้รับการชดเชยเป็นเงิน คือ
 1. เจ้าของที่ดินตามกฎหมาย
 2. เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ดินที่ต้องถูกเวนคืน
 3. ผู้เช่าที่เช่าอสังหาริมทรัพย์ที่ดินที่ต้องถูกเวนคืน
 4. เจ้าของต้นไม้ยืนต้นบนที่ดินที่ต้องถูกเวนคืน
 5. เจ้าของทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้บนที่ดินที่ต้องถูกเวนคืน จะได้รับการชดเชยเป็นค่าเคลื่อนย้ายทรัพย์สินนั้นๆ ค่าขนส่ง และค่าปลูกสร้างทรัพย์สินที่เคลื่อนที่นั้นๆ ใหม่
 6. บุคคลที่ได้จ่ายค่าสิทธิในการใช้ทางเดิน, ท่อระบายน้ำเสีย, สายไฟฟ้า, ฯลฯ ที่อยู่ในที่ดินที่จะต้องถูกเวนคืน และเสียสิทธิในการใช้สาธารณูปโภคนั้นๆ
26. ส่วนเรื่องจำนวนเงินค่าชดเชยนั้น มาตราที่ 21 กล่าวว่าปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงคือ
 1. ราคาตลาดตามปกติของอสังหาริมทรัพย์ที่จะถูกเวนคืน
 2. ราคาประเมินของอสังหาริมทรัพย์ (เพื่อประโยชน์ในการเก็บภาษีท้องถิ่น)
 3. ราคาประเมินของที่ดินเพื่อประโยชน์ในการเก็บภาษีอื่นๆ เมื่อจดทะเบียนสิทธิที่ดินและการทำนิติกรรมต่างๆ

27. มาตราที่ 24 กล่าวว่า การจ่ายเงินชดเชยจะไม่ครอบคลุม : (1) การก่อสร้างใหม่ การเกษตร การพัฒนาที่ดินเพื่อการเช่าที่เกิดขึ้นภายหลัง ประกาศพระราชกฤษฎีกา, (2) การก่อสร้างใหม่ การเกษตร การพัฒนาที่ดินเพื่อการเช่าที่เกิดขึ้นภายหลัง ประกาศพระราชกฤษฎีกา โดยบุคคลใดๆ กระทำขึ้นเพื่อคช.ในอันที่จะได้มาซึ่งเงินชดเชยซึ่งตามจริงแล้วบุคคลนั้นๆ ไม่มีสิทธิ
28. ในกรณีที่มีความตกลงระหว่างประเทศ (International Agreement) ที่รัฐบาลไทยลงนามไว้ และมีนโยบายเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินและการย้ายถิ่นฐานใหม่ ที่ต่างจากนโยบายของรัฐบาลไทย ให้ปฏิบัติตามนโยบายในความตกลงระหว่างประเทศ
29. ดังนั้นในการอนุมัติโครงการกำจัดของเสียในฟาร์มสุกรในประเทศไทย (ก่อนการต่อรอง, project negotiation) เงินช่วยเหลือโครงการพัฒนาฯ (Development Plans, DPs) จะต้องขอมยให้ NSC, PMO และโครงการ RPs ระดับจังหวัด เพื่อจ่าย (1) ค่าชดเชยในราคาชดเชย โดยไม่ต้องหักค่าเสื่อมราคา สำหรับทรัพย์สินที่สามารถกอบกู้ให้พ้นความเสียหาย, ที่ดิน, ที่อยู่อาศัย และทรัพย์สินอื่นๆ ที่โครงการฯ ขอลเวนคืนไป และ (2) จัดหาชดเชยและให้ความช่วยเหลือในการย้ายถิ่นฐานใหม่แทนการจ่ายค่าชดเชยให้แก่บุคคลที่ถูกผลกระทบทางลบจากโครงการฯ แม้ว่าบุคคลนั้นๆ จะไม่มีเอกสารสิทธิ์ในทรัพย์สินต่างๆ ที่เสียไป
30. ในการส่งแผนการย้ายถิ่นใหม่ของบุคคลที่ได้รับผลกระทบ (Resettlement Plans) ไปยังธนาคารโลกเพื่อความยินยอม/อนุมัติ จำเป็นต้องมีจดหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นๆ ว่าเห็นด้วยกับข้อตกลงต่างๆ ในการดำเนินงานตามนโยบายที่กล่าวไว้ใน RP

ส่วนที่ 3 : นโยบายเกี่ยวกับสิทธิ

31. มีที่ดิน 4 ประเภทที่เจ้าของมีสิทธิที่จะได้รับค่าชดเชยเพราะยินยอมหรือจำเป็นต้องขมย้ายถิ่นฐานใหม่เนื่องจากโครงการฯ บุคคลเหล่านี้ได้แก่ เจ้าของที่พักอาศัย เจ้าของที่ดินเกษตรกรรม เจ้าของธุรกิจการค้า/ร้านค้า และที่ดินสาธารณะ/องค์กรที่เป็นของชุมชน
- (ก) DPs ที่สูญเสียที่ดินที่ใช้พักอาศัยและบ้านพักรวมทั้งสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ
- 1) กลไกในการชดเชยค่าเสียหายที่ดินเพื่ออยู่อาศัยและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ได้แก่
 1. การจัดหาที่ดินเพื่ออยู่อาศัยทดแทนที่เดิม โดยให้มีขนาดที่พอกและส่วนเท่าเดิมตามความพอใจของ DPs หรือการจ่ายเงินชดเชยเท่ากับค่าใช้จ่ายเต็ม (replacement cost) สำหรับที่ดินเพื่ออยู่อาศัยพร้อมที่พักและสิ่งก่อสร้างอื่นๆ

โดยไม่คิดค่าเสื่อมราคาของสิ่งต่างๆ ที่กอบกู้ให้พ้นความเสียหายได้ มิฉะนั้นก็
ชดเชยเป็นสิ่งของ (in kind)

2. หากที่ดินเพื่อพักอาศัยได้รับผลกระทบเพียงบางส่วนจากโครงการฯ และ
ที่ดินที่เหลือไม่พอที่จะรื้อถอนบ้านไปไว้บนพื้นที่ที่เหลือนั้น และ DPs
เรียกร้องให้โครงการฯ เว้นคืนที่ดินเพื่ออยู่อาศัยนั้นทั้งหมดโดยจ่ายราคาเต็ม ไม่
หักค่าเสื่อมราคา

3. ถ้าบ้านพัก/สิ่งก่อสร้างอื่นได้รับผลกระทบเพียงบางส่วนจากโครงการฯ แต่
ที่ดินนั้นไม่สะดวกที่จะใช้ได้ โครงการฯ จะซื้อบ้าน/สิ่งก่อสร้างนั้นในราคาเต็ม
โดยไม่หักค่าเสื่อมราคา

4. ผู้เช่าซึ่งเช่าบ้านเพื่อพักอาศัย จะได้รับเงินให้เปล่า (grant) เท่ากับค่าเช่า 6
เดือนตามราคาเช่าตามราคาตลาด ณ เวลานั้น ณ บริเวณนั้น และจะได้รับ
ความช่วยเหลือในการหาที่อยู่อาศัยอื่นแทน

(ข) DPs ที่สูญเสียที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและที่ดินที่ให้ผลผลิตอื่นและพืชผล

1. กลไกโดยทั่วไปเพื่อชดเชยการสูญเสียที่ดินเกษตรกรรมคือ การจัดเตรียมการ
ต่างๆ เพื่อหา “ที่ดินแลกที่ดิน” (land for land) โดยหาที่ดินที่ให้ผลผลิตเท่ากับ
จากที่ดินเดิมและให้เป็นที่พอใจของ DPs

2. อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ DPs ต้องการเงินเป็นค่าชดเชยจะใช้วิธีการดังนี้
- ถ้าที่ดินเกษตรกรรมที่ต้องสูญเสียไปนี้สัดส่วนร้อยละ 25 หรือน้อยกว่า เมื่อเทียบกับ
ที่ดินเกษตรกรรมทั้งหมด และที่ดินที่เหลือยังสามารถก่อประโยชน์ทาง
เศรษฐกิจได้ จะจ่ายเงินชดเชยเต็มราคาให้กับ DPs
- ถ้าที่ดินเกษตรกรรมที่ต้องสูญเสียไปมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 25 ของที่ดิน
เกษตรกรรมทั้งหมด แต่ที่ดินที่เหลือไม่สามารถก่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้
โครงการฯ จะซื้อที่ดินเกษตรกรรมทั้งหมดและจ่ายเงินชดเชยในราคาเต็ม
ให้กับ DPs

3. DPs จะได้รับค่าชดเชยในราคาตลาด (market price) สำหรับพืชยืนต้นและไม้
ผลหรือต้นไม้เชิงอุตสาหกรรม ไม้ยืนต้นที่ให้ผลผลิตจะได้รับค่าชดเชยตาม
ราคาเต็ม

4. ที่ดินของ DPs ที่ถูกใช้ชั่วคราวเพื่องานต่างๆ ของโครงการฯ จะได้รับค่าชดเชยที่
ต้องเสียรายได้ ไม้ผลและค่าชดเชยสำหรับค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงดินให้อยู่ใน
สภาพเดิมและโครงสร้างพื้นฐานที่เสียหาย หลังจากการก่อสร้างต่างๆ ของ
โครงการฯ เสร็จแล้ว PMO จะฟื้นฟูที่ดินให้

(ค) DPs ที่สูญเสียธุรกิจการค้า

กลไกเพื่อการชดเชยความสูญเสียของ DPs กลุ่มนี้คือ : 1) จัดหาแหล่งค้าขายให้ใหม่โดยให้มีขนาดเดียวกันและลูกค้าสามารถเข้าถึงได้เหมือนกัน และให้เป็นที่พอใจของ DPs นั้นๆ 2) ให้เงินชดเชยเป็นค่ารั้นที่เสียไป โยเงินค่าชดเชยจะเท่ากับราคาจริง (full replacement cost) ของมูลค้ำรั้น/สิ่งก่อสร้างนั้นๆ ทั้งนี้โดยไม่หักค่าเสื่อมราคา และ 3) เงินค่าชดเชยรายได้ที่เสียไปในช่วงเวลาเปลี่ยนผ่าน (transition period)

(ง) ในกรณีที่จะต้องมีการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินอันเป็นขององค์กรทางวัฒนธรรมหรือศาสนาให้รัฐบาล คณะสงฆ์จะต้องอนุญาตอย่างเป็นทางการให้มีการเวนคืนทรัพย์สินได้ (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ บทที่ 5 มาตรา 34)⁸

32. DPs จะได้รับค่าชดเชยเต็มจำนวนโดยไม่หักค่าเสื่อมราคาสำหรับทรัพย์สินที่อยู่ในที่ดินซึ่งได้รับผลกระทบเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดจากโครงการฯ เช่น สุสาน และบ่อน้ำ ฯลฯ รวมทั้งวัตถุต่างๆ ที่เหลือรอดมาได้จากการปรับที่ดินโดยโครงการฯ

33. ความสูญเสียต่างๆ ของ DPs จากผลกระทบจากโครงการฯ สามารถแยกออกได้เป็น 7 ประเภท และได้รวบรวมไว้ในตารางการมีสิทธิ (Entitlement Matrix) ที่แนบไว้ที่หลัง (เอกสารแนบที่ 1)

ส่วนที่ 4 : การมีส่วนร่วมของประชาชน

34. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ทั้งหมดโดยเฉพาะ DPs และชุมชนที่เป็นแหล่งปลายทางของผู้ที่ต้องย้ายถิ่นฐานไปอยู่ ควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผนและการดำเนินการตามแผน Resettlement Plans ต่างๆ ก่อนการเตรียมแผนต่างๆ เกี่ยวกับการย้ายถิ่นฐานใหม่ บุคคลที่เข้าข่ายเป็น DPs จะได้รับข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับค่าตอบแทนต่างๆ จากการเวนคืนที่ดินตามที่ระบุไว้ในกรอบนโยบายโดยผ่านการจัดประชุม เช่น ในการประชุมประชาสังคมที่จัดโดยหัวหน้าชุมชนทั้งหลาย คณะกรรมการระดับชาติเพื่อกำกับดูแลโครงการ สำนักงานบริหารโครงการ (PMO) และหน่วยปฏิบัติงานตามโครงการ (PIO) รวมทั้งข้าราชการในท้องถิ่น

35. การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะบุคคลที่เป็น DPs และชุมชนต่างๆ ที่ DPs ต้องย้ายถิ่นเข้าไป ควรมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ในการออกแบบและปฏิบัติงานตามแผนกิจกรรมต่างๆ เพื่อย้ายถิ่นฐานใหม่ให้มีส่วนหนึ่งที่บรรยายถึงกลยุทธ์ที่จะใช้ในการปรึกษาหารือกับ DPs และชุมชนปลายทาง

2. การสรุปว่า DPs และสมาชิกชุมชนปลายทางมีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง และมีทักษะใดบ้าง และนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาพิจารณาว่า จะนำทักษะนั้นๆ มาช่วยประกอบการวางแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่
3. การทบทวนทางเลือก (alternatives) ต่างๆ ในการย้ายถิ่นใหม่เท่าที่มีอยู่และทบทวนทางเลือกต่างๆ ที่ DPs เลือก รวมทั้งทางเลือกที่เกี่ยวกับรูปแบบการเวนคืนและความช่วยเหลือในการย้ายถิ่นใหม่
4. การเตรียมช่องทางอย่างเป็นทางการเพื่อให้ DPs สามารถสื่อสารเรื่องต่างๆ ที่เป็นกังวลกับเจ้าหน้าที่โครงการฯ ได้ตลอดระยะเวลาการวางแผนและการดำเนินตามแผน

ส่วนที่ 5 : ข้อมูลพื้นฐาน

36. ข้อมูลพื้นฐานสามารถเก็บได้จาก : ก) การทำสัมมนาและทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่อยู่ในข่ายเป็น DPs และ ข) การสำรวจต่างๆ ทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างละเอียด โดยควรสำรวจและทำบัญชีรายชื่อโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ระหว่างการปฏิบัติงานตามโครงการโดยให้บุคคลที่อาจอยู่ในข่ายเป็น DPs มีส่วนร่วมด้วย
37. การทำสัมมนาประชากรบุคคลที่อยู่ในข่ายต้องย้ายถิ่นฐานและการทำบัญชีรายชื่อ DPs จะมีข้อมูลดังนี้
 - (ก) จำนวนบุคคลและชื่อ
 - (ข) จำนวนประเภทและพื้นที่ที่สูญเสียไปของบ้าน (houses) ต่างๆ
 - (ค) จำนวนและพื้นที่ที่สูญเสียไปของบริเวณที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย (residential plots)
 - (ง) จำนวนประเภทและพื้นที่การเกษตรที่สูญเสียไป
 - (จ) จำนวนและประเภทของพืชผล (crops) และไม้ยืนต้น (trees) ที่สูญเสียไป
 - (ฉ) กิจกรรมค้าต่างๆ ที่สูญเสียไปรวมทั้งสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์
 - (ช) ทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดผลผลิตที่สูญเสียไปว่าเป็นสัดส่วนเท่าใดของทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดผลผลิตทั้งหมด
 - (ซ) ปริมาณและประเภทของทรัพย์สินที่เคลื่อนย้ายไม่ได้อื่นๆ ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ และ
 - (ณ) ความเสียหายชั่วคราวที่เกิดกับทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดผลผลิต
38. แบบฟอร์มบัญชีรายชื่อของ DPs อยู่ในภาคผนวก 2

39. ข้อมูลที่อยู่ในบัญชีรายชื่อและข้อมูลอื่นๆของ DPs ในภาคผนวก 2 จะนำมาคำนวณค่าชดเชยตามสิทธิสำหรับทรัพย์สินและที่ดินที่ได้รับผลกระทบ โดยคำนวณตามกฎระเบียบที่กล่าวไว้ในแบบฟอร์มสิทธิของ DPs “Entitlement Form” (ภาคผนวก 3)
40. การสำรวจทางสังคมและเศรษฐกิจจะครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้
- (ก) ผู้ที่อยู่เดิมในพื้นที่ที่ถูกผลกระทบ เพื่อเป็นพื้นฐานในการออกแบบโปรแกรมการย้ายถิ่นใหม่ และเพื่อคัดกรองผู้ที่ทยอยเข้ามาใหม่จากการใช้สิทธิขอค่าชดเชยและความช่วยเหลือในการย้ายถิ่นฐานใหม่
 - (ข) ลักษณะของครัวเรือนที่ถูกผลกระทบและต้องโยกย้าย ซึ่งรวมการบรรยายถึงระบบต่างๆ ในการผลิต แรงงาน และการจัดการภายในครัวเรือน, และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นอยู่ (livelihoods) (รวมถึงระดับต่างๆ ในการผลิตและรายได้จากกิจกรรมต่างๆ ทั้งจากเศรษฐกิจในระบบและนอกระบบ ตามที่เห็นว่าเป็นข้อมูลที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับโครงการฯ, มาตรฐานการดำรงชีวิต (รวมทั้งสถานภาพด้านสุขภาพ) ของประชากรที่เป็น DPs
 - (ค) ความสำคัญ (magnitude) ของการสูญเสียทรัพย์สินต่างๆ - ทั้งหมด หรือบางส่วน – ที่คาดไว้ และขนาดของความสูญเสีย (extent of displacement) ทั้งทางกายภาพและทางเศรษฐกิจ
 - (ง) ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มต่างๆ หรือบุคคลต่างๆ ที่ vulnerable (ภาษาไทย=?) ดังที่นิยามไว้ใน OP4.12 ย่อหน้า 8 สำหรับกลุ่ม/บุคคลเหล่านี้จำเป็นต้องมีการจัดหาสิ่งต่างๆ (provisions) ให้เป็นพิเศษ
 - (จ) การจัดการต่างๆ เพื่อทำข้อมูลให้ทันสมัยเป็นระยะๆ เกี่ยวกับเรื่องความเป็นอยู่และมาตรฐานการดำรงชีวิตของ DPs เพื่อให้มีข้อมูลล่าสุดขณะที่มีการย้ายถิ่นฐานใหม่
41. การสำรวจหรือการทำสัมมนาควรมีการศึกษาเชิงปริมาณ (descriptive studies) ร่วมด้วยโดยมีหัวข้อดังนี้
- (ก) ระบบต่างๆ ในการถือครองและโอนที่ดิน รวมทั้งบัญชีทรัพย์สินรวมของชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ที่ประชากรในชุมชนใช้เพื่อการดำรงชีวิต, ระบบต่างๆ ในการใช้ที่ดินโดยไม่มีเอกสารสิทธิ์ (รวมถึงการหาปลา, ทွ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และการใช้ที่ดินในเขตป่า) ที่เป็นไปตามเงื่อนไข/กลไกต่างๆ เรื่องการจัดการใช้ที่ดินที่ยอมรับกันในชุมชน, และประเด็นต่างๆ ที่หยิบยกขึ้นมาได้จากระบบการถือครองที่ดินต่างๆ ในเขตโครงการฯ

- (ข) รูปแบบต่างๆ ในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) ในชุมชนต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการฯ รวมทั้งเครือข่ายต่างๆ ทางสังคม และระบบต่างๆ เพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทางสังคม และโครงการฯจะมีผลกระทบต่อรูปแบบเครือข่าย และระบบดังกล่าว
 - (ค) โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณะและบริการต่างๆ ทางสังคมที่จะได้รับผลกระทบ
 - (จ) ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนต่างๆ ที่จะถูกเวนคืนและย้ายถิ่นฐานใหม่ รวมทั้งการพรรณาถึงสถาบันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (เช่น องค์กรต่างๆ ในชุมชน, กลุ่มพิธีกรรม (ritual groups), องค์กรเอกชนต่างๆ) ซึ่งข้อคิดข้อมูลของกลุ่มเหล่านี้อาจเป็นประโยชน์ต่อกลยุทธ์การปรึกษาหารือและต่อการออกแบบและดำเนินงานตามแผนกิจกรรมต่างๆ ในการย้ายถิ่นฐานใหม่
42. เมื่อใดก็ตามที่เป็นไปได้ข้อมูลทั้งที่เป็นตัวเลขและไม่เป็นตัวเลข ควรแบ่งตามเพศ
43. แบบฟอร์มการสำรวจทางสังคมและเศรษฐกิจในภาคผนวก 4
44. NSC จำเป็นต้องหาความช่วยเหลือจากองค์กรภาครัฐอื่นๆ ที่คุ้นกับการเวนคืนที่ดินในประเทศไทย ได้แก่ กรมชลประทาน ซึ่งเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างเขื่อนขนาดใหญ่หลายเขื่อนและกรมที่ดินซึ่งเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างถนนและ highways หลายสาย สองหน่วยงานนี้จะช่วยประเมินมูลค่าของทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ไม่ได้ที่อยู่อาศัยและโครงสร้างอื่นๆ
45. แผนการย้ายถิ่นฐานใหม่ (RPs) จะใช้ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการสำรวจพื้นฐาน (baseline surveys) หรือจากสำมะโน และข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับ DPs รวมทั้งข้อมูลจากบัญชี (inventories) ที่ได้มาจากกรมชลประทานและกรมที่ดิน

ส่วนที่ 6 : การเตรียมการเพื่อดำเนินงานตามแผน

- ก. กำหนดเวลาการดำเนินงานตามแผน
46. กำหนดเวลาการดำเนินงานตามแผน RP นั้นควรมีตั้งแต่ขั้นเตรียมการ (preparation) ตลอดไปจนถึงขั้นการดำเนินงานตามแผน (implementation) ทั้งในสองพื้นที่สาธิต (ในสองจังหวัด) กำหนดเวลานี้ควรรวมถึงวันที่ที่ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ในวันที่จะให้ผลประโยชน์ (benefits) ที่วางแผนไว้แก่ DPs และชุมชนรวมทั้งวันที่ที่จะหยุดการ

ช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ กำหนดเวลาการทำงานตามแผนนี้ควรแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมต่างๆ ในการย้ายถิ่นฐานใหม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานโยธาในแผนการดำเนินการของโครงการฯ โดยรวมอย่างไร

47. ก่อนการทำสัญญาจ้างกับองค์กรที่จะมาทำงานโยธาให้โครงการฯ จะต้องจ่ายค่าชดเชยและให้ความช่วยเหลือตามสิทธิ (ด้วยเงินหรือด้วยสิ่งของ)

ข. การเตรียมการเชิงสถาบัน/องค์กร

48. PMO จะจัดการหาเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในจำนวนที่เหมาะสม เพื่อเป็นเจ้าหน้าที่ของ PIO ในแต่ละอำเภอของแต่ละจังหวัด เพื่อให้แน่ใจว่า RPs ในแต่ละพื้นที่จะได้รับการดำเนินงานตามแผนอย่างไม่มีข้อติดขัด ตามหมายกำหนดการที่ได้รับอนุมัติแล้ว

ค. การร้องเรียนและการร้องทุกข์

49. ควรมีกลไกราคาไม่แพงและเข้าถึงได้เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดจากการย้ายถิ่นใหม่โดยบุคคลภายนอก (third party) ซึ่งทราบว่ามิเกลไกโดบ้างทางกฎหมายและกลไกของชุมชนในการจัดการสงบข้อขัดแย้ง

50. บุคคลที่มีสิทธิได้รับการชดเชยตามมาตราที่ 18 แต่ไม่พอใจกับจำนวนเงินชดเชยที่ได้สำหรับทรัพย์สินที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ มีสิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อเจ้ากระทรวงที่เกี่ยวข้องตามพระราชกฤษฎีกา หรือต่อรัฐมนตรีที่รักษาการภายใน 60 วัน หลังจากได้รับเอกสารอย่างเป็นทางการจากข้าราชการที่ได้รับสิทธิในการเวนคืนในการพิจารณาคำอุทธรณ์ รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องต้องตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายและผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินราคาทรัพย์สินที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ โดยที่คณะกรรมการต้องมีกรรมการอย่างน้อย 5 คน คณะกรรมการต้องเสนอความคิดเห็นต่อรัฐมนตรี ซึ่งจะตัดสินคำร้องภายใน 60 วัน นับจากวันที่รับคำอุทธรณ์

51. ในกรณีที่ผู้ยื่นอุทธรณ์ไม่พอใจคำตัดสินของรัฐมนตรี หรือกรณีที่รัฐมนตรีไม่ตัดสินภายในเวลาที่กำหนด ผู้ยื่นอุทธรณ์มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อศาลยุติธรรมภายใน 1 ปี หลังจากได้รับทราบคำตัดสินจากรัฐมนตรีหรือหลังจากรัฐมนตรีไม่ตัดสินภายในเวลาที่กำหนด หากศาล

ยุติธรรมตัดสินให้เพิ่มเงินค่าชดเชยบุคคลที่ยื่นอุทธรณ์จะได้รับเงินค่าชดเชยโดยได้รับดอกเบี้ยสูงสุดจากธนาคารออมสิน

ง. การควบคุมงาน การติดตามงานและการประเมินผล

52. ควรมีการเตรียมการเพื่อการติดตามงานภายใน (internal monitoring) เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในการย้ายถิ่นใหม่โดย PIO และควรเสริมด้วยการติดตามงาน โดยเอกเทศ (independent monitoring) โดย consultants ที่ PMO และธนาคารโลกเห็นว่าเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าจะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและมีวัตถุวิสัย (objectivity) DPs ทั้งชายและหญิงรวมทั้งผู้แทนชุมชนปลายทางควรมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ

53. การติดตามงานภายในและการควบคุมงาน

- (ก) พิสูจน์ว่าจริง (verify) ว่ามีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ DPs ทุกคน มีการประเมินทรัพย์สินที่สูญเสียหรือเสียหาย มีการจัดหาค่าชดเชย ค่าย้ายถิ่นฐานใหม่ และค่าฟื้นฟูต่างๆ ตามสิทธิ์ ทั้งนี้โดยเป็นไปตามข้อกำหนดต่างๆ ในกรอบนโยบาย (Policy Framework) นี้และตามแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่แต่ละแผน
- (ข) พิสูจน์ว่าจริง ว่าแผนต่างๆ (RPs) ในการย้ายถิ่นฐานใหม่ถูกปฏิบัติตามที่ได้ออกแบบและได้รับการอนุมัติ
- (ค) ตรวจสอบว่า PMO ได้รับทุน (Funds) สำหรับการปฏิบัติการตามแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่ ในเวลาที่เหมาะสมและในปริมาณที่เพียงพอที่จะสนองวัตถุประสงค์ต่างๆ และ PMO ใช้ทุนนั้นๆ ตามข้อกำหนดต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่
- (ง) บันทึกการร้องทุกข์ทั้งหมดและวิธีการแก้ปัญหา รวมทั้งทำให้แน่ใจว่าคำร้องทุกข์ทั้งหลายได้รับการสนองตอบในเวลาที่เหมาะสม

54. การประเมินอย่างเอกเทศ : PMO จะดำรงไว้ซึ่งองค์กรอิสระหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งหรือที่ปรึกษา (consultant) เพื่อประเมินว่ามีการปฏิบัติตามแผนต่างๆ ในการย้ายถิ่นฐานใหม่อย่างไร องค์กรอิสระอาจเป็นองค์กรการศึกษาหรือองค์กรการวิจัย องค์กรอิสระ (NGOs) หรือบริษัทที่ปรึกษาที่เป็นองค์กรเอกเทศ โดยที่ทั้งหมดต้องมีเจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติและมีประสบการณ์ รวมทั้งมี TOR ที่ธนาคารโลกรับได้

55. นอกจากตรวจตราความถูกต้องของข้อมูลในรายงานการกำกับดูแลและรายงานการติดตามงานต่าง ของ PMO แล้ว องค์กรเอกเทศที่ทำหน้าที่ติดตามงานจะเชื่อมตัวอย่างคร่าวเรือนของ DPs ทั้งหมดจำนวน 20 เปรอร์เซ็นต์ในแต่ละจังหวัดภายใต้โครงการ 6 เดือนหลังจากการดำเนินงานตามแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่เพื่อ :
- (ก) ตัดสินว่ากระบวนการต่างๆ เพื่อให้ DPs มีส่วนร่วมและการส่งมอบค่าชดเชยรวมทั้งการให้สิทธิ์ต่างๆ เพื่อการฟื้นฟูเพื่อเป็นไปตามกรอบโครงการนี้และแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่
 - (ข) ประเมินว่าวัตถุประสงค์ของกรอบนโยบายที่จะเพิ่มหรืออย่างน้อยก็ตามชำระค่าไว้ซึ่งมาตรฐานความเป็นอยู่และระดับรายได้ของผู้ที่จัดเป็น DPsบรรลุเป้าหมายหรือไม่
 - (ค) เก็บตัวชี้วัดเชิงคุณภาพถึงผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจของการดำเนินงานตามแผนการย้ายถิ่นฐานใหม่
 - (ง) ให้ข้อเสนอแนะการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในการดำเนินงานตามแผนงานการย้ายถิ่นฐานใหม่หากจำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามหลักการและวัตถุประสงค์ของกรอบนโยบายนี้

ส่วนที่ 7 : ค่าใช้จ่ายและงบประมาณ

56. แผนฯ แต่ละแผนจะมีรายละเอียดเรื่องค่าใช้จ่ายในการให้ค่าชดเชยและค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมคืนสภาพ/ในการให้ความช่วยเหลือตามสิทธิ์และการย้ายถิ่นฐานใหม่ของ DPs โดยแบ่งเป็นที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย ที่ดินเพื่อประกอบธุรกิจการค้า และที่ดินสาธารณะ/ทรัพย์สินที่เป็นของชุมชน การคำนวณประมาณค่าใช้จ่ายต่างๆ จะรวมถึงการประมาณเงินสำรองให้พอเพียงสำหรับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้โดยไม่คาดหมาย
57. แหล่งทุนต่างๆ สำหรับดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในแผนการย้ายถิ่นใหม่จะกล่าวไว้อย่างชัดเจนในตารางค่าใช้จ่าย (cost tables) สำหรับโครงการการกำจัดของเสียในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (funds) ในการดำเนินการตามแผน RP ต่างๆ จะได้จากเงินสมทบ ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเสนองบประมาณซึ่งตั้งขึ้นโดยการปกครองระดับจังหวัดซึ่งได้ปรึกษาหารือ (consultation) กับ DPs แล้ว